



Evaluering af caféerne i Ishøj Kommune

Der eksisterer pt. fem spisecaféer, hovedsageligt for ældre, i Ishøj. Disse er:

- Solstrålen, Kulturhuset i Vejleåparken
- Åkanden, Beboerlokalerne i Åparken
- Tranestuen, Beboerlokalerne i Tranegården
- Torslunde, Konfirmandstuen, Torslunde Kirke
- Brunchcafé, Glashuset i Vejleåparken

Generelt om spisecaféerne

Det første caféarrangement startede op i 2014 på baggrund af puljemidler fra ældremilliarden og blev skabt i et samarbejde mellem Ældre Sagen, hjemmeplejen i Ishøj, boligforeningen AAB, Omsorgscentret Kærbo. Caféarrangementerne er i dag alle drevet af en gruppe dedikerede frivillige – mange af dem organiseret under Ældre Sagen - i samspil med forskellige lokale institutioner (AAB/Helhedsplanen, Torslunde menighedsråd, beboerforeninger og -bestyrelser, hjemmeplejen mfl.).

Formål

Målet med caféarrangementerne er at modvirke ufrivillig ensomhed og isolation ved at give de ældre en fast og velkendt 'base' tæt på deres bopæl, hvor de kan få eller vedligeholde et socialt netværk. Herudover er formålet at modvirke underernæring, da mad og sociale aktiviteter er en stærk del af vores kultur. Oplevelsen af at komme ind i et rum, hvor der dufter af frisklavet mad stimulerer appetitten og vækker minder og historier, der igen danner basis for en god snak. Maden er således med til at understøtte det sociale i form af samtaler og relationsdannelse.

I 'Frivillighed og Lokalsamfund' arbejder vi med fokus på fællesskaber og samskabelse i Ishøj. En af vores roller i forhold til caféerne, er at hjælpe de frivillige med at have fokus på, at der skal være plads til, at alle kan byde ind og hjælpe til. Analyser viser i denne sammenhæng, at: *"samskabende arenaer kan bidrage til, at sårbare borgere kan udvikle sig fra marginaliseret til ligeværdig deltager, når de har mulighed for at skifte fra en socialt sårbar position til en position som ligeværdig, myndig deltager i forskellige relationer"*¹.

Hjemmeplejens rolle

Ved opstarten i 2014 blev der lavet en aftale med hjemmeplejen om, at de deltog ved caféarrangementerne. Aktuelt yder hjemmeplejen støtte i forhold til de svagere, ældre borgere, der kan have behov for hjælp med fx at blive fulgt til/fra arrangementet, komme på toilettet eller spise. Samtidig tager de del i de praktiske opgaver, hvis der er behov for og overskud til det. Derudover har hjemmeplejen kontakt til de borgere, der stadig bor i eget hjem og kan have svært ved at komme ud i sociale aktiviteter.

Pt. betyder det, at hjemmeplejen samlet bruger omkring 9 timer ugentligt i caféerne.

Fremtidig forankring

¹ Rapport fra Vive 'Samskabelse fra marginaliseret til ligeværdig deltager i almene fællesskaber – væsentlige læringspunkter' s. 9-10

Det er en klar vurdering, at de forskellige caféer godt kan fungere på frivillige hænder uden faste timer afsat fra hjemmeplejen i Ishøj. De borgere der har behov for hjælp og støtte vil kunne bruge klippekortsordningen til fortsat at få hjælp med deltagelse i caféerne. Herudover er dynamikken imellem og blandingen af ressourcestærke og sårbare deltagere klart et af de bærende elementer til arrangementerne, hvor alle hjælper alle. Det betyder, at alle er gode til at hjælpe hinanden med at hente kaffe/mad eller, hvad der ellers kunne være behov for hjælp til, hvis man fx er dårligt gående.

Caféerne er allerede økonomisk uafhængige ift. de indtægter, som de får ind for hhv. mad og kaffe/kage. Det er dog aftalt, at Ishøj Kommune kan hjælpe med at dække mindre udgifter, ligesom der dækkes leje af et enkelt lokale. Caféerne får ikke hjælp til lavpraktik og drift af caféerne.

'Frivillighed og Lokalsamfunds' rolle i forhold til caféerne

Vi har som team ikke en større aktie i forhold til caféernes trivsel og daglige praktik. Vi hjælper med mindre opgaver (kontakt til kommunikation, flyers, lokalt kendskab i forhold til personer, aktiviteter, lokaler mm), som de frivillige ikke selv har mulighed for at lave og ellers er vores primære funktion at besøge de forskellige caféer ca. 4 gange om året. Herudover er det vores rolle at:

A) Pleje relationer til frivillige og deltagere, så vi bedre kan udnytte muligheden for at finde nye snitflader og synergier og give ældre i Ishøj mulighed for at deltage i fællesskabende initiativer – SeniorVenner, Cykling uden alder og Lunge-kor er nogle af de initiativer, som vi har videreformidlet til deltagere i de forskellige caféer.

B) Sørge for at caféerne er åbne fællesskaber, så nye frivillige eller deltagere lettere kan komme ind i fællesskaberne og der ikke så let opstår mindre, interne konflikter. Disse konflikter kan hurtigt problematisere den daglige drift og måske på sigt køre hele initiativet i sænk. Samtidig er det vigtigt for dem, der deltager, at de kan føle sig inkluderet ved fx være med til at dække bord, folde en serviet eller have mulighed for at give en hånd med opvasken. Dette støtter op om den enkeltes følelse af at være en vigtig del af et fællesskab og har samtidig et rehabiliterende sigte.

C) Rådgive de frivillige om frivillighed og mødes for at sparre med hinanden til Fællescafé møder, hvor frivillige (og deltagere) fra samtlige spisecaféer inviteres med. På programmet kan fx være planlægning af forskellige arrangementer som fx 'Danmark spiser Sammen' (i samarbejde med Ældre Sagen i uge 17 og 45) eller oplæg om frivillighed. Dette kan fx være snakke om, hvad frivillighed er og hvordan man sørger for, at den hele tiden trives, vokser og udvikler sig, så der er fokus på bæredygtige tiltag, hvor der fortsat vil være hænder, der kan hjælpe med at varetage caféer og lignende arrangementer i fremtiden



Frivillige fra forskellige caféer til Fællescafé møde om frivillighed på Pilemøllen

De forskellige caféer

Solstrålen



Deltagere til Danmark spiser sammen med græsk tema i Solstrålen

Borger1 om at komme i solstrålen:

"Det lukker op i en selv, når man går alene så meget, det er der ingen tvivl om".

Borger2 siger:

"Det er et fristed. De er venlige og flinke og maden er god".

Frivillig siger:

"Jeg kan mærke, at vi gør en forskel, fordi man får et smil, når de kommer og når de går – og det er meget værd for os".

Opstart

Solstrålen var den første café, der blev startet op i marts 2014. Solstrålen afholder café hver onsdag i Kulturhusets caféområde, hvor 25-30 deltager. Det er Kulturhusets køkken, der står for maden, mens fem-seks frivillige sørger for at varetage div. opgaver samt holde styr på, hvem der kommer hvornår og hvad der ellers er af begivenheder, som fx banko og runde fødselsdage.

Forankring

Solstrålen er rigtig fint forankret - både i forhold til praktik, planlægning, frivillige og økonomi. Dette betyder, at caféen godt kan køre ved hjælp af de frivillige, der hjælper til i caféen. Hjemmeplejen har spillet en vigtig rolle i opstarten af denne café i 2014 og bruger lige nu to timer om ugen i caféen. Her støtter de borgere med at komme frem og tilbage og hjælper de ældre, der har svært ved at klare sig selv under caféen. Disse borgere vil i fremtiden kunne benytte sig af klip fra klippekortsordningen.

Sårbare ældre

Antallet af sårbare ældre, der deltager i arrangementerne vurderes til at være på omkring 20 %.

Den gode historie

En borger er siden opstarten i 2014 kommet sammen med sin mand til café i Solstrålen. I 2017 gik hendes mand bort, men hun kommer fortsat til caféarrangementerne og har stor glæde af fællesskabet, der blandt andet har planlagt at fejre hendes 90-års fødselsdag i marts 2019.

Åkanden



Borger om at komme i Åkanden:
"Man føler sig altid velkommen og det sociale i at spise og synge sammen betyder rigtig meget for mig. - Og så er det en god mulighed for, at nye indflyttere i Åparken kan lære deres nye naboer og andre omkring dem at kende".

To borgere hygger sig i Åkanden efter et godt måltid

Opstart

Åkanden startede op i februar 2015 i Åparkens beboerlokaler ud fra konceptet, at der i lige uger er gratis kaffe og kage og i ulige uger bliver lavet mad, som man kan købe sammen med en drikkevarer for 50 kr. Deltagerantallet varierer alt efter menu. Til arrangementer med kaffe/kage er der omkring 20 deltagere, mens der til varm mad kommer mellem 30 og 60 deltagere afhængig af menuen.

Forankring

Der er pt. seks frivillige tovholdere, der driver alt fra økonomi, til at lave madplaner, købe ind, lave mad/kaffe/kage og tage imod penge samt administrere deres kassebeholdning. Hvis nogle af dem, der deltager i caféen har lyst til at hjælpe til med at bage kage, vaske op, eller andet, så er der også plads til det. Hjemmeplejen er aktuelt til stede tre timer om ugen i denne café og støtter borgere, der har brug for hjælp til fx at komme frem og tilbage eller har svært ved at klare sig selv under caféen. Disse borgere kan i fremtiden benytte klip fra klippekortsordningen.

Sårbare ældre

Antallet af sårbare ældre, der deltager i arrangementerne vurderes til at være på omkring 20 %.

Den gode historie

En af deltagerne til café i Åkanden er så glad for at komme til arrangementet, at hun har ringet til P4 en mandag morgen, for at fortælle, at hun glædede sig til, at hun skulle til caféarrangement i Åkanden og have god mad senere samme dag.

Tranestuen



Borger fra Tranestuen siger:

Det er livskvalitet og glæde, når man ellers er alene og har svært ved selv at lave mad. – Jeg har til hverdag en kat, og vi sidder og gløder på hinanden, men når jeg går i Tranestuen om torsdagen sammen med nogle af mine naboer og får et godt måltid mad og en snak om alting, så er det livskvalitet.

Tranestuen holder café-arrangement med juletema

Opstart

Tranestuen har kørt siden september 2015, hvor Produktionsskolen var med i opstarten, da de havde mulighed for at lave en cafélinje. Nu bliver caféarrangementet drevet af to frivillige, der står for at lave mad og to frivillige, der hjælper med opvask, borddækning mm. Der deltager 35-60 personer alt efter menuen. Brugerbetalingen er på 50 kr. pr. gang for mad, kaffe og dessert.

Forankring

Tranestuen er stort selv selvkørende. Det betyder, at de frivillige, der er tilknyttet caféen selv kan køre caféen. Hjemmeplejen er aktuelt til stede 4 timer om ugen i denne café og hjælper med at anrette mad/rydde op samt hjælper med at servere for de borgere, der har svært ved selv at hente mad. Hvis der er borgere, der har brug for hjælp til fx at komme frem og tilbage eller har svært ved at klare sig selv under caféen kan disse borgere i fremtiden benytte klip fra klippekortsordningen.

Sårbare ældre

Der deltager ca. 10 %, som er for dårlige til selv at hente maden i buffeten. Her er der andre cafédeltagere, der hjælper samt de frivillige i caféen. Der er også beboere i Tranegården, som er for dårlige til at komme ned i Tranestuen. Det kan være på grund af midlertidig sygdom el. lign. Her sørger frivillige og andre cafédeltagere for at hjælpe med at levere mad.

Den gode historie

En borger mistede sin kone på grund af demens, kort tid efter de var flyttet til Ishøj. Han begyndte at drikke og havde ikke meget socialt netværk omkring sig. En visitator foreslog ham at prøve at tage til et af de nærliggende caféarrangementer, og han tog i Tranestuen, hvor han hurtigt faldt til og fik en nær vennekreds, der også mødes udenfor caféarrangementerne.

Torslundecafé



Borger fra Torslundecafé siger:

"Efterhånden har næsten alle bil og man går ind bag sin egen hæk lige fra bilen og så får man ikke de der uformelle snakke mere på vej til og fra bussen. Dem kan vi så få i caféen både ved småsnak med sidemanden og ved at man kan rejse sig op og fortælle/spørge hele forsamlingen.

Det er også hyggeligt, at man kan tale om, hvem der nu bor i hvilket hus og hvad der er sket med drengehjemmet Torshøjgård med videre. Når man som jeg har boet i Torslunde i 58 år, vil man gerne følge med i, hvad der sker med hvem og hvad. Og vi får også talt om, hvilke faciliteter, aktiviteter m.v., der er i Torslunde".

Opstart

Torslundecaféen startede op i august 2016 og adskiller sig fra de andre caféer, ved at være en café der ikke er baseret på varm mad, I stedet afholder de café tirsdag eftermiddag i lige uger, hvor man kan få kaffe og et stykke kage til en 10'er.

Caféens samlingspunkt er i høj grad lokalhistorie og hvad der rører sig i lokalsamfundet, samt jævnlige aktiviteter som fællessang, foredrag og oplæg - og lidt ekstra fest ved caféarrangementer i højtiderne som fx julefrokost. Deltagerantallet varierer, men ligger i typisk omkring 20-30 deltagere, hvoraf en stor del også er med som frivillige, der skiftes til at lave kaffe, dække borde, bage kage og hvad der ellers er af opgaver.

Forankring

'Frivillighed og Lokalsamfund' hjælper pt. med betaling for leje af lokale (konfirmandstuen), men er i gang med at få de frivillige til at søge §18-midler, sådan at disse fremover blandt andet vil kunne dække denne udgift. Hjemmeplejen har ikke en rolle i denne café.

Sårbare ældre

I Torslundecafé er de fleste deltagere friske og aktive pensionister, der deltager derfor mindre end 5 % ældre, der ikke kan klare sig selv. Herudover deltager typisk 1-2 beboere fra Torsbo, der har fået muligheden for at deltage, fordi frivillige 'Cyklings uden alder'-piloter fra lokalområdet tager dem med på cyklen.

Den gode historie

Da Torslundecafé startede op, havde de frivillige i opstartsgruppen ingen rigtig fornemmelse af, hvor mange der ville deltage til café. Man håbede på 10-12, da det var dem fra lokalområdet, som havde vist interesse. Nu har arrangementet kørt i to år og der kommer gerne 20-30 deltagere, alt efter hvad der er på programmet.

Brunchcafé



Frivillig siger:

"Dem der kommer her er rigtig glade for maden og det sociale. De sætter sig, der hvor der er plads og alle snakker med alle – uanset alder og type".

Opstart

Brunchcafé startede op i marts 2017. Brunchcaféen finder sted hver torsdag i ulige uger i Glashuset i Vejleåparken. Der deltager omkring 20 personer til arrangementerne.

Forankring

Glashusets køkken står for at lave maden, styre økonomien og planlægge/afholde div. arrangementer. Der er 1-2 frivillige, der hjælper med til at holde styr på det praktiske, som fx at tage imod betaling, dække bord mm. Skulle der mod forventning være en borger, der har behov for hjemmeplejens hjælp, kan dette klares via klippekortsordningen.

Sårbare ældre

Stort set alle dem, der deltager er friske nok til at klare sig selv.

Den gode historie

Brunchcaféen er meget alsidig i typen af deltagere og der er en stor rummelighed overfor svagere eller socialt udsatte borgere, der kommer for at deltage. Der er fx en deltager, der ikke har råd til at betale for maden til Brunchcafé, men som i stedet hjælper til, der hvor der er behov i andre lokale frivilligaktiviteter.

April 2019

Ayoe Lea Willemoes

Maja Aller